

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-1261/2016. számú ügyben**

Előadó: dr. Bácskai Krisztina

Az eljárás megindítása

Panaszos a Pannon Egyetem (a továbbiakban: Egyetem) Gazdaságtudományi Kar okleveles közgazdász MBA szakon diplomadolgozata értékelésével kapcsolatban hozott intézményi döntés miatt fordult Hivatalomhoz. Panaszbeadványában sérelmezte, hogy saját belső konzulense *nem lehetett jelen* a szakdolgozatát bíráló bizottságban, mivel az intézmény azt a gyakorlatot alakította ki a Tanulmányi és Vizsgaszabályzattal (a továbbiakban: TVSZ) ellentétesen, hogy a témavezető a saját hallgatója védésén nem lehet jelen. Kifogásolta, hogy diplomadolgozatának *értékelése* nem az intézmény által elfogadott követelményekre épült, mivel minősítésébe nem kerültek bele a belső és külső konzulensek által javasolt érdemjegyek. Az Egyetem a diplomadolgozat értékelése során – a hallgatókat megtévesztő módon – nem a záróvizsgálata idején hatályos Diplomadolgozat-készítés rendjére vonatkozó eljárásrend¹ alapján járt el. Sérelmezte azt is, hogy a *záróvizsga-jegyzőkönyv* nem tartalmazza a témavezető, külső bíráló nevét, az általuk javasolt érdemjegyeket és a szöveges bírálatot, így az nem felelt meg a záróvizsgálata idején hatályos jogszabályi rendelkezéseknek.² Aggályosnak tartotta továbbá a diplomadolgozata értékelésével kapcsolatban hozott Hallgatói Jogorvoslati Bizottság határozatának³ azon fordulatát, mely szerint *a dolgozat értékelését a záróvizsga-bizottság a témavezető és a bíráló írásos véleménye alapján, de attól függetlenül végezte.*

Összefoglalva a beadványozó egyrészt a záróvizsga-szervezés körülményeit, másrészt – mindezzel szoros összefüggésben – a diplomadolgozata értékelésével, minősítésével kapcsolatos intézményi eljárást sérelmezte. Panaszbeadványához csatolta az Egyetem Hallgatói Jogorvoslati Bizottsága határozatának másolatát, a Gazdaságtudományi Kar diplomadolgozat-készítés rendjére vonatkozó határozatait, a záróvizsga jegyzőkönyve (MBA-NK-ML-4/2014. számú) másolatát, a diplomadolgozat-bírálati lapok másolatait, valamint az Egyetem hatályos TVSZ-ét és Tantervét.⁴

Tekintettel arra, hogy a panaszbeadványban foglaltak alapján az Egyetem eljárása kapcsán felmerült a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményével, a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggő visszásság gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése értelmében vizsgálatot indítottam. A vizsgálatom eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése alapján tájékoztatást kértem az Egyetem rektorától.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos követelmények

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független demokratikus jogállam.”* [Alaptörvény B) cikk (1).];
- A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”* [Alaptörvény XXIV. cikk (1)].

Az alkalmazott jogszabályok

- A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (Ftv.);
- A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nft.);

¹ A 84/2008-2009. (V. 13.) GTK. KT határozat 5.7. pontja

² A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. rendelet 15/I. § (1) bekezdése.

³ NK-2013/2014/39. számú határozat

⁴ Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar – okleveles közgazdász MBA mesterszak/Levelező Tagozat Tanterve

- A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. rendelet (Rendelet);
- A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény végrehajtásához szükséges egyes rendelkezésekről szóló 248/2012. (VIII. 31.) Korm. rendelet (Rendelet 2.)
- A Pannon Egyetem Tanulmányi- és Vizsgaszabályzata, 262/2012-2013. (V.16.) Szenátus határozat (TVSZ);
- A Diplomadolgozat-készítés rendjére vonatkozó 84/2008-2009. (V. 13.) GTK. KT határozat (Eljárási utasítás 1.);
- A Diplomadolgozat-készítés rendjére vonatkozó 69/2013-2014.(11.19.) GTK. KT határozat (Eljárási utasítás 2.);
- Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar – okleveles közgazdász *MBA* mesterszak/Levelező Tagozat Tanterve (Tanterv).

A megállapított tényállás

Az *Egyetem rektorának* címzett megkeresésemben tájékoztatást kértem a záróvizsga szervezés körülményeiről, intézményi gyakorlatról, különösen a témavezető jelenlétének lehetőségéről a bíráló bizottságban, illetve az ügyben a beadványozó diplomadolgozatának záróvizsga-bizottság általi értékeléséről és annak intézményi gyakorlatáról, a záróvizsga jegyzőkönyv, valamint a diplomadolgozat-bírálati lapok tartalmi elemeiről, az új, diplomadolgozat-készítés rendjére vonatkozó határozat meghozatalának indokáról, a hatályba léptetésének pontos körülményeiről.

A rektor megkeresésemre adott válaszában tájékoztatott, hogy az egyetemi gyakorlat szerint minden hallgatókra vonatkozó szabályzat, eljárási utasítás a honlapon hozzáférhető. Az érvényes TVSZ, a 2015. augusztus 15-től hatályba lépett Hallgatói Követelményrendszer (HKR) III. fejezete, mely az Oktatási Igazgatóság Szabályzatok linkjéről tölthető le. A Gazdaságtudományi Kar Kari Tanácsának döntése értelmében a hallgatók tanulmányaival kapcsolatos információk forrása a Neptun és a Moodle rendszer. A Moodle rendszer Dokumentumtárában az aktuális tantervek és eljárási utasítások elérhetők, mindez a szóban forgó eset megtörténtekor is így volt. A hallgatók a rájuk vonatkozó modelltantervet a Neptun, a legutolsó módosítást tartalmazó tantervet a Moodle rendszerben érhetik el.

A Tanterv tartalmazza a záróvizsga követelményeit, ezek a következőkből tevődnek össze: A diplomadolgozat megvédése és a szak anyagára épülő szakmai vizsga. A szakmai vizsga tárgyai: Vállalatvezetés ismeretek, (A K+F és az innováció gazdaságtana, Stratégiai menedzsment) Vállalati folyamatok ismerete (Projekttervezés és irányítása, Minőségmenedzsment, Termelés és szolgáltatásmenedzsment II.).

A záróvizsga-bizottság összetételéről pedig a TVSZ 27. § (9) pontja rendelkezik, amelynek értelmében: „a záróvizsgát záróvizsga-bizottság előtt kell tenni. A záróvizsga-bizottságnak az elnökön kívül legalább két tagja van, akiket meghatározott időszakra a dékán bír meg. A záróvizsga-bizottságot úgy kell összeállítani, hogy legalább egy tagja egyetemi tanár, illetve egyetemi docens legyen, továbbá legalább egy tagja ne álljon az Nft. szerinti foglalkoztatási jogviszonyban az Egyetemmel.” A záróvizsga-bizottság tagjainak felkérése és megbízása a TVSZ rendelkezésének megfelelően a szakmai vizsgatárgyakat oktató kollégák bevonásával történt a szóban forgó, 2014. január 14-i záróvizsga esetén is.

A TVSZ 20. § (6) pontja értelmében „a szóbeli vizsgák – ideértve a szakdolgozat és diplomadolgozat védését is – nyilvánosak” A kari szokásjog alapján a témavezetők többnyire nem vesznek részt a hallgatóik védésén, azonban ez nincs megtiltva a számukra.

A TVSZ 27. § (9) pontja értelmében: „a záróvizsgát záróvizsga-bizottság előtt kell tenni. A jelölt felkészültségét a bizottság tagjai osztályozzák, majd zárt ülésen - vita esetén szavazással – megállapítják az osztályzatot. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.” A záróvizsga-bizottság a jelölt érdemjegyének megállapítása során nem a hibás Eljárási utasítás 1. alapján, hanem a TVSZ rendelkezése alapján járt el, tehát nem átlagot számolt a bírálatok és a védés érdemjegyéből, hanem szakmai szempontok figyelembe vételével adott a hallgató védésére közepes érdemjegyet.

A panaszos *záróvizsga jegyzőkönyv* tartalmi elemeire vonatkozó kifogásai kapcsán az Egyetem rektora kifejtette azt, hogy a Rendelet 15/I. § (1) bekezdés alapján „*a záróvizsga jegyzőkönyv – hallgatóként – a záróvizsga jegyzőkönyvezését szolgáló nyomtatvány. A záróvizsga jegyzőkönyv tartalmazza a hallgató nevét, hallgatói azonosítóját, a záróvizsga időpontját, részeinek megnevezését, értékelését, a záróvizsga bizottság tagjainak nevét, aláírását, a szakdolgozat vagy diplomamunka címét, a szakdolgozat vagy diplomamunka megvédésének időpontját, a szakdolgozat vagy diplomamunka témavezetőjének és külső bírálójának nevét. A záróvizsga jegyzőkönyvet a hallgató törzslapjához kell csatolni.*”

A fenti jogszabálynak megfelelően, az egyetemi gyakorlat szerint a záróvizsga jegyzőkönyv melléklete a dolgozat témavezetőjének és külső bírálójának szöveges értékelése.

A rektor a *hibás Eljárási utasítás 1.*⁵ kapcsán arról tájékoztatott, hogy a jogorvoslati tanács megállapította, hogy a kari eljárási utasítás ellentétes a TVSZ-el, utasította a Gazdaságtudományi Kar dékánját annak honlapról történő eltávolítására és módosítására.

A Kar minőségügyi vezetőjének előterjesztésére a Kari Tanács 69/2013-2014. (11.19.) GTK. KT határozatával az előírtaknak megfelelően módosította és közzé tette az új Eljárási utasítást.

A záróvizsga-bizottság az érdemjegy megállapításánál figyelembe vette a bírálók véleményét – nem vitatva, hogy az alkalmazott módszertan megítélése a bírálók kompetenciája is – így született meg a végleges érdemjegy.

A rektor ugyanakkor azt is hangsúlyozta, hogy a jogszabályok értelmében a hallgatónak joga és lehetősége lett volna javítani a záróvizsgáját. TVSZ 27. § (3) bekezdése szerint „*amennyiben a hallgató sikeres záróvizsgáját javítani kívánja, ezt a szándékát az eredményhirdetéskor vagy a záróvizsgát követő munkanapon az Oktatási Igazgatóságon jeleznie kell és ezt a tényt a záróvizsga-jegyzőkönyvbe be kell vezetni. Ezzel egyidejűleg a letett záróvizsga érvényét veszti.*”

A rektor sajnálatát fejezte, hogy a panaszos sem a záróvizsga-bizottság, sem a jogorvoslati tanács döntését nem tudta elfogadni, mivel ez nem vet jó fényt az intézményre, ezért ígéretet tett arra, hogy a jövőben mindent megtesz annak érdekében, hogy hasonló eset ne forduljon elő.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetben

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság vagy közszolgáltatást végző szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Nftv. 1. §-ának értelmében a törvény célja a felsőoktatás színvonalának emeléséhez, a versenyképes tudás átadásához és megszerzéséhez szükséges feltételrendszer megteremtése, az Alaptörvényben meghatározott keretek között a nemzeti felsőoktatási intézményrendszer működésének biztosítása.

Kimondja továbbá azt is az Nftv. 2. § (2) bekezdésében, hogy a *felsőoktatás rendszerének működtetése az állam*, a felsőoktatási intézmény működtetése a *fenntartó* feladata. A 4. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az állam nevében a fenntartói jogokat – ha törvény másként nem rendelkezik – az oktatásért felelős miniszter gyakorolja.

A fentiek alapján megállapítom, hogy a felsőoktatási intézmények az állami feladat ellátásban vesznek részt, ezért az Ajbt. alapján közszolgáltatást végző szervnek minősülnek, azzal a megkötéssel, hogy a felsőoktatási intézmények széleskörű autonómiával rendelkeznek, ezért az alapjogi szempontú ombudsmani vizsgálat hatáskör hiányában nem terjedhet ki az oktatás, a képzés, a vizsgáztatás és a vizsgán nyújtott teljesítmény oktatásszakmai szakkérdéseire.

⁵ A Diplomadolgozat-készítés rendjére vonatkozó 84/2008-2009. (V. 13.) GTK. KT határozat

II. Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának.

Az ombudsmanintézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

A jelentés megállapításaival összefüggésben hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület elvi élel azt mondta ki azt, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltakat a korábbi alkotmány 2. § (1) bekezdésének szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a jelen vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye tekintetében nem hoz olyan koncepcionális változást az Alaptörvény szövege, amely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, vagy tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – *irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indoklásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket*. A tisztességes eljárás jogának érvényesülése kapcsán annyi változást érdemes kiemelni, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti a *tisztességes hatósági eljárás*hoz való jogot.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a *jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság*. Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybírósági gyakorlat továbbra is relevánsnak tekintendő. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.

Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van, a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény ugyanakkor éppen a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.

Egy demokratikus jogállamban, ahhoz, hogy a természetes és jogi személyek életviszonyaikat, működésüket, magatartásukat a jog által előírtakhoz tudják igazítani, az elvárt kötelezettségeiknek eleget tudjanak tenni, szükség van a joganyag és a jogi eljárások stabilitására, a változásokra való felkészüléshez megfelelő idő biztosítására, az egyértelműsége, a követhetősége és érthetősége. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények – így például jelen esetben a felsőoktatási felvételi eljárás – működésének kiszámíthatóságát is.

2. Az Alaptörvény XXIV. cikke kinyilvánítja a *tisztességes eljárás*hoz való jogot. A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell meghatározni. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az alapjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást

Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály értelmezésekor irányadónak tekinti a tisztességes eljárásról szóló alapvető joggal kapcsolatban kimunkált korábbi alkotmánybírósági gyakorlatot. A határozatban elvi érveléssel hivatkozott, kimunkált alkotmányos mérce értelmében a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság a 36/2013. (XII. 5.) AB határozata rögzíti, hogy a nyilvános mérlegelési szempontok nélküli, úgynevezett erős értelemben vett mérlegelési jogkör közhatalmi (állami) szerveknek való biztosítása nem egyeztethető össze az alkotmányosság követelményeivel.

A hatóság fogalmába tágabb értelemben minden jogalkalmazó szerv beletartozik, e cikk általánosan követendő a hatósági ügyekben eljáró közigazgatási szervek számára is. Elvként érvényesül a pártatlan és részrehajlás nélküli ügyintézés, amelynek megvalósítása szoros összefüggésben áll a jogegyenlőség, a diszkrimináció tilalma, valamint az emberi méltóság alkotmányos elveivel. A tisztességes ügyintézés követelménye nem csupán a jogszabályok megtartásával azonos, bár ez mindenképpen szükséges feltétele annak.

A *jogbiztonság követelménye és a tisztességes eljárás*hoz való jog – a közhatalmi tevékenység korlátaiként – önálló alkotmányjogi normaként érvényesülnek: gátját képezik a garanciális szabályok félreértelmezésének, a kiszámíthatatlanság okozta jogsérelmek bekövetkezésének. Sokrétű követelmény-rendszert foglalnak magukban, amelynek kereteit és alapjait – elsődlegesen a jogalkotásra vonatkozó követelményként – a már idézett alkotmánybírósági esetjog alakította ki, de amelyet – a jogalkalmazás ellenőrzése során – a bírósági és az ombudsmani gyakorlat tölt ki további tartalommal, fejleszt tovább. Lényeges rámutatni, hogy a tisztességes eljárásról szóló joggal kapcsolatos garanciáknak az ombudsmani gyakorlat alapján a vizsgált közszolgáltatást végző intézmények, így a felsőoktatási intézmények eljárása során is érvényesülnie kell.

III. Az ügy érdemében

Mindenekelőtt szükséges arra kitérni, hogy a rendelkezésemre álló iratok alapján számos ponton ellentmondás húzódik az ügy vizsgálata során megtett nyilatkozatok és a kapott tájékoztatás között. Az ellentmondó információk körébe tartozik a szóban forgó diplomakészítés-rendjéről szóló eljárási utasítás közzétételének kérdése, hogy a belső bíráló eszerint jelen lehetett-e a szakdolgozat védelme során. Tekintettel arra, hogy ombudsmanként olyan nyomozati, illetve más alakszerű bizonyítási eszközzel nem rendelkezem, mint a bíróságok, hatóságok, ezért ezen ellentmondások feloldása nem áll módomban. A panaszügyben feltárt tényállás számos fontos tanulsággal bír. A több évtizedes gyakorlatom alapján az látható, hogy a felsőfokú tanulmányok során – különösen folyamatban lévő záróvizsga időszakban – az egyik kiemelkedő fontosságú, garanciális szabály a tájékoztatáshoz való jog érvényesülése.

A világos és egyértelmű tájékoztatás, információ-átadás a hasonló jellegű sérelmek megelőzésének az egyik legfontosabb eszköze kell, hogy legyen. Az esetlegesen bekövetkezett jogsérelmek orvoslására ugyanis az eltelt időre, a záróvizsga időszakok sajátos, lezárt, illetve végleges jellegére tekintettel utólag a legtöbb esetben már nincs lehetőség. A problémák ugyanakkor a hallgatók teljeskörű, pontos tájékoztatásával megelőzhetőek lennének.

1. Az ügy megítélése szempontjából lényeges jogszabályi rendelkezéseket a *beadványozó záróvizsgálója idején hatályos Ftv. tartalmazza*. Az Ftv. 60. § (2) bekezdése alapján a hallgató tanulmányait az alap- és mesterképzésben, a szakirányú továbbképzésben záróvizsgálóval fejezi be. Az Ftv. 60. § (3) bekezdése szerint a záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja. A záróvizsga a Tantervben meghatározottak szerint több részből - szakdolgozat vagy diplomamunka megvédéséből, további szóbeli, írásbeli, gyakorlati vizsgarészekből - állhat. Az Ftv. 60.§ (4) bekezdése szabályozza a záróvizsgára bocsátás feltételeit, mely szerint a záróvizsgára bocsátás feltétele a végbizonyítvány megszerzése. Végbizonyítványt a felsőoktatási intézmény annak a hallgatónak állít ki, aki a Tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az előírt szakmai gyakorlatot – a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, diplomamunka elkészítése kivételével – teljesítette, az előírt krediteket megszerzte. A záróvizsga a végbizonyítvány megszerzését követő vizsgaidőszakban a hallgatói jogviszony keretében, majd a jogviszony megszűnése után, határidő nélkül, bármely vizsgaidőszakban, az érvényes képzési követelmények szerint lehetősé. A tanulmányi- és vizsgaszabályzat a záróvizsga letételét a végbizonyítvány kiállításától számított 7. év eltelté után feltételhez kötheti.

Az Ftv. 60. § (5) bekezdése szerint a záróvizsgát záróvizsga-bizottság előtt kell tenni, amelynek elnöke és legalább még két tagja van. A záróvizsga-bizottságot úgy kell összeállítani, hogy legalább egy tagja egyetemi vagy főiskolai tanár, illetve egyetemi vagy főiskolai docens legyen, továbbá legalább egy tagja ne álljon foglalkoztatási jogviszonyban az érintett felsőoktatási intézménnyel. A záróvizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni. Az Ftv. 60. § (6) bekezdése alapján a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzata határozza meg a záróvizsgára jelentkezés módját, a záróvizsga megszervezésének és lebonyolításának rendjét, eredményének kiszámítási módját. Nem bocsátható záróvizsgára az a hallgató, aki a felsőoktatási intézménnyel szemben fennálló fizetési kötelezettségének nem tett eleget.

A panaszos az Ftv. hatálya alatt 2011 szeptemberében kezdte meg tanulmányait, ezért rá a fenti rendelkezések vonatkoznak, ugyanakkor szükségesnek tartom megjegyezni, hogy az Nft. 50. §-a – az ügy megítélése szempontjából lényeges rendelkezéseket tekintve – az Ftv.-vel megegyező módon rendelkezik a záróvizsgáról. Szükséges emellett tisztázni a *témavezető, illetve belső konzulens fogalmát*. A hatályos 69/2013-2014. (II.19.) GTK. KT határozat szerint szinonimaként használt fogalmakról van szó, e fogalmak a Pannon Egyetem azon oktatóját jelölik, aki módszertani és tartalmi útmutatásokat nyújt a hallgatóknak diplomadolgozatuk készítéséhez.

2. A panaszos beadványához csatolta a Hallgatói Jogorvoslati Bizottság által, ügyében meghozott másodfokú határozatot, amely a korábbi intézményi döntést helybenhagyta. Az eljáró tanács megvizsgálta a záróvizsga bizottság szervezésével kapcsolatos dokumentumokat. Megállapította, hogy az a TVSZ 27. § 9. bekezdésében foglaltaknak megfelelően lett kialakítva. A bekért jegyzőkönyv szerint az összetétel a TVSZ-ben, valamint a Rendelet 11. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelt, a bizottság egy tagja egyetemi tanár, egy tagja nem áll foglalkoztatási jogviszonyban az Egyetemmel és legalább egy elnökből és két tagból áll (elnök és 6 tag).

A *felkért záróvizsga bizottságnak nem volt tagja a hallgató témavezetője*. A témavezető jelenléte a védeken nem szükséges, véleményét írásban témavezetői vélemény formájában a bizottság és a hallgató is megismerhette. A hallgató kifogása, hogy a témavezetője nem vehetett részt a záróvizsgán, nem befolyásolhatta a véde eredményét, mert a dolgozatot a hallgatónak önállóan kellett megvédeni, azt a nézőként résztvevő témavezető nem befolyásolhatta.

Az eljáró tanács megállapította, hogy a Gazdaságtudományi Kar diplomadolgozat készítésének eljárási utasításában a dolgozat értékelésére vonatkozó része tartalmazza a dolgozat végső érdemjegyének kiszámítását, ami a témavezető értékelésének, a bíráló értékelésének és a védés eredményének 1/3 súlyú összegzéseként határozza meg a dolgozat végső érdemjegyet.

Az eljáró tanács megállapította, hogy ez a kari belső eljárás ellentétes a TVSZ 28. § 6. bekezdésében foglaltakkal, azaz azzal, hogy a dolgozat minősítését a záróvizsga-bizottság állapítja meg. A dolgozat értékelését a záróvizsga-bizottság a TVSZ-ben leírtak szerint a témavezető és a bíráló írásos véleménye alapján, de attól függetlenül végezte. A hallgató esetében záróvizsga-bizottság eljárása megfelel mind a szabályzatban leírtaknak, mind az egyetemen szokásos eljárásnak. Az eljáró tanács ugyanakkor utasította a Gazdaságtudományi Kar dékánját, hogy azt a hibás eljárásrendet, amely megtévesztette a hallgatót, 5 napon belül távolítsa el a honlapról, és az eljárásrendet dolgozza át a TVSZ-nek megfelelő módon.

Összefoglalva megállapította, hogy a vizsgálat során ugyan talált kari szabálytalanságot, de olyan eljárási hibát nem fedezett fel, amely a hallgató tudásának értékelését befolyásolta. Megállapította azt is, hogy a záróvizsga-bizottság döntése a Pannon Egyetem szabályzataiban megfogalmazottaknak megfelel, új eljárás lefolytatását az ügyben nem tartja jogosnak.

2.1 A szabályzatok és azok elérhetőségével összefüggésben

A beadványozó 2014. január 14-én tett záróvizsgát, a diplomadolgozat-készítés rendjéről szóló 84/2008-2009 (V.13.) GTK. KT határozat 2009. szeptember 1-jén lépett hatályba, az átdolgozott 69/2013-2014. (II.19.) GTK. KT határozat hatályba lépésének napja 2014. február 19. volt.

A rendelkezésemre álló iratok tanúsága alapján az átdolgozott határozatot 2014. február 26-án küldte meg az intézmény a hallgatóknak. Mindez azt jelenti, hogy amikor a panaszos záróvizsgát tett, 2014. január 14-én még a régi 84/2008-2009 (V.13.) GTK. KT volt hatályban. Ez pedig a diplomadolgozat érdemjegyének kialakítása körében arról rendelkezik, hogy *az érdemjegyet a következő 3 tényező 1/3-ad súlyú összegzése határozza meg: témavezető értékelés, külső bíráló értékelése, hallgató védésének eredménye.* Ezzel ellentétesen a panaszos záróvizsgája idején hatályban lévő TVSZ szerint *a dolgozat minősítését (osztályzattal) a záróvizsga-bizottság állapítja meg.* Ugyanígy szabályozta – az akkor hatályban lévő Eljárási utasítással ellentétesen – a mai napig hatályos Tanterv is a dolgozat minősítését, azaz a dolgozat érdemjegyét a Tanterv szerint is *a záróvizsga bizottság állapítja meg.*

Az Egyetem e körülményeket észlelve a 84/2008-2009 (V.13.) GTK. KT határozatát hatályon kívül helyezte és a 69/2013-2014. (II.19.) GTK. KT határozatot 2014. február 19-én hatályba léptette, mivel a korábbi határozat diplomadolgozat értékelésére vonatkozó rendelkezései nem volt összhangban a TVSZ *záróvizsga-bizottság általi értékelését előíró rendelkezéseivel.*

A fentiek alapján megállapítom, hogy a panaszos diplomakészítésekor és védésekor hatályos intézményi szabályzatok (TVSZ, Eljárási utasítás 1., Tanterv) nem voltak egymással összhangban. Mindez az ellentmondásos jogi helyzet, valamint az a tény, hogy a diplomadolgozat-készítés rendjéről szóló eljárásrendet az intézmény folyamatban lévő záróvizsga-időszakban módosította a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével, valamint az érintett hallgató tisztességes eljárásához való jogával összefüggő visszásságot okozott.

Az intézmény a kialakult sérelmes helyzet orvoslása érdekében lépéseket tett, amikor a hibás eljárásrendet eltávolította a honlapról és a TVSZ-nek megfelelő új eljárásrendet alakított ki. A jogi szabályozás *kiszámíthatósága, egyértelműsége és követhetősége,* változás esetén a *felkészüléshez szükséges időtartam biztosítása* azonban mind olyan a jogállamiság elvéből és a jogbiztonság követelményéből eredő általános alkotmányossági elvárások, melyek érvényesülésének a felsőoktatás területén különös jelentősége van. *A felsőoktatási intézmények autonómiájából* is következik, hogy a főiskolák, illetve az egyetemek az alkotmányos és törvényi keretek betartása mellett alapvetően maguk döntenek el az adott szakon előírt követelményeket. Adott felsőoktatási intézmény meg is változtathatja a szakhoz tartozó vizsgakövetelményt, a módosításakor azonban a mozgásteret korlátozza az az jogelv, hogy amennyiben új kötelezettségeket ró a hallgatókra, vagy kötelezettségeiket terheesebbé teszi, akkor ezt *megfelelő felkészülési idő* biztosításával tegeje.

A korábbi követelményeket módosító, szigorító döntés kihirdetése és hatálybalépése közötti időtartamot a felsőoktatási intézménynek úgy kell meghatároznia, hogy az előírt új követelményeket a hallgatók számára előreláthatóan és kiszámíthatóan vezesse be, a hallgatóknak lehetőségük legyen azok teljesítésének módját megtervezni, illetve azokat teljesíteni. Ezt a megfelelő felkészülési időt a képesítési követelményeket szabályozó jogforrások általában a felmenő rendszer alkalmazásával szokták biztosítani. Abban az esetben tehát, ha a felsőoktatási intézmény módosítani kíván a szabályzatán, hangsúlyozottan irányadónak kell tekintetni a kellő felkészülési idő biztosításával kapcsolatos garanciális előírásokat, amelyek a jogállamiság elvét kifejtő alkotmánybírói gyakorlatból következnek. Mindez különösen azért fontos, mivel egy eljárási szabályzat módosítása, a belső intézményi dokumentumok ellentmondása folyamatban lévő záróvizsga időszakban *különösen meglehetősen* és így *sérelmes lehet* az érintett hallgatók számára.

A *szabályzatok elérhetősége körében* – azaz, hogy a szóban forgó védés idején megtalálhatóak voltak-e a vonatkozó szabályzatok az Egyetem honlapján – szintén azt tapasztaltam, hogy a beadványozó állítása és a fent ismertetett intézményi válasz között tartalmi ellentmondás feszül, melyet a korábban jelzettek szerint ombudsmani eszközökkel, bizonyítási eljárás lefolytatása lehetőségének hiányában ugyancsak nem áll módomban sem rekonstruálni, sem pedig feloldani.

2.2 A záróvizsga szervezésének körülményei tekintetében

Szükséges előrebocsátanom, hogy ombudsmanként nincsen lehetőségem állást foglalni abban a kérdésben, hogy a bírálónak szükséges-e jelen lennie-e a záróvizsga bizottságban, értékelésének meg kell-e jelennie a diplomadolgozat érdemjegyének kiszámítása során, illetve egy vizsgát, egy dolgozatot az intézmény milyen módon értékel és minősít. A felsőoktatási intézmények *szervezeti és működési autonómiájából* következően ugyanis önálló, autonóm módon határozhatják meg a vizsgaszervezéssel kapcsolatos szabályokat. Következésképpen e kérdéssel összefüggésben *csak azt vizsgálhatom*, hogy a záróvizsga szervezése, illetve az értékelés, minősítés körében a vonatkozó jogszabályoknak, belső intézményi dokumentumoknak megfelelően járt-e el az Egyetem.

Az Ftv. 60. § (6) bekezdése előírja, hogy a felsőoktatási intézmény TVSZ-e határozza meg a záróvizsgára jelentkezés módját, a záróvizsga megszervezésének és lebonyolításának rendjét, eredményének kiszámítási módját. *A záróvizsga szervezéséről, annak értékeléséről, eredményéről a 2013. július 1-től hatályos TVSZ rendelkezik.* A TVSZ már hivatkozott 20. § (6) bekezdése szerint *a szóbeli vizsgák – ideértve a szakdolgozat és diplomadolgozat védését – is nyilvánosak.* TVSZ 27. § (9) bekezdése szerint a záróvizsgát záróvizsga-bizottság előtt kell tenni. A záróvizsga-bizottságnak az elnökön kívül legalább két tagja van, akiket meghatározott időszakra a dékán bíz meg. A záróvizsga-bizottságot úgy kell összeállítani, hogy legalább egy tagja egyetemi tanár, illetve egyetemi docens legyen, továbbá legalább egy tagja ne álljon az Nftv. szerinti foglalkoztatási jogviszonyban az Egyetemmel. A záróvizsgáról jegyzőkönyvet kell felvenni. A jelölt felkészültségét a *bizottság tagjai osztályozzák, majd zárt ülésen - vita esetén szavazással - megállapítják az osztályzatot.* Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. A TVSZ 29. (1) bekezdése szerint *a záróvizsga eredményének kiszámítási módját a Tanterv tartalmazza.*

Mivel valamennyi szóbeli vizsga nyilvános, a témavezetőt így a védésről az intézmény értelemszerűen nem zárhatja ki. A beadványozó és a rektor állítása között e kérdésben – ahogyan azt fent már megállapítottam – *ellentmondás van.* Az ugyan tény, hogy a panaszos témavezetője nem volt jelen a védésén, a panaszos állítása szerint azonban azért nem, mert az intézmény által kialakított szokásrend szerint és az oktatási ügyintézőtől kapott tájékoztatás szerint *erre nem is volt lehetősége.* Állítása szerint témavezetője a védést megelőzően úgy nyilatkozott, hogy ő nem lehet jelen saját hallgatója védésén, ezt pedig a beadványozó számára egy tanulmányi ügyintéző is megerősítette. A rektor állítása szerint viszont ezzel szemben a témavezető a védésen valóban nem szokott jelen lenni, de abból *az egyetemi szokásrend szerint nem is volt kizárva*, jelen lehetett volna.

A panaszos által rendelkezésemre bocsátott Hallgatói Jogorvoslati Bizottság elutasító határozata szerint *a témavezető jelenléte a védésen nem szükséges, a véleményét írásban témavezetői vélemény formájában a bizottság és a hallgató is megismerhette.* Álláspontom szerint itt nem az a kérdés, hogy a témavezető jelenléte szükséges-e avagy sem a védésen, hanem az, hogy amennyiben a témavezető részt kíván venni, vagy ha azt a hallgató kívánja, az Egyetem lehetővé teszi-e számára.

A fentiek alapján a témavezető jelenlétét a záróvizsga-bizottságból sem a hatályos jogszabályok, sem az intézmény TVSZ-e nem zárja ki, így azt az intézménynek erre irányuló hallgatói kérés esetén álláspontom szerint lehetővé kell tennie. Ugyanakkor az, hogy a panaszos témavezetője a konkrét esetben ténylegesen miért nem volt jelen, a rendelkezésemre álló információk alapján nem állapítható meg.

2.3 A diplomadolgozat értékelése kapcsán

A diplomadolgozat értékeléséről a TVSZ 28. § (5) bekezdése rendelkezik. A dolgozat értékeléséről (külső bíráló felkéréséről és a témavezetői vélemény összeállításáról) a témafelelős oktatási egység gondoskodik. Biztosítani kell, hogy a jelölt a külső bíráló és a témavezető írásos véleményét a záróvizsga előtt legalább egy héttel megkapja. A dolgozat csak akkor nem bocsátható védésre, ha azt sem a témavezető, sem a külső bíráló nem javasolja, vagy ha a kar által elfogadott eljárásrend szerint plágium miatt a dolgozat elutasításra kerül. Ebben az esetben a jelöltnek új dolgozatot kell legkorábban a következő záróvizsga időszakig benyújtania, a jelölt záróvizsgáját nem kezdheti meg. Erről a hallgatót legkésőbb a záróvizsga előtti napon értesíteni kell. A TVSZ 28. § (6) bekezdés szerint pedig a szakdolgozat, vagy a diplomadolgozat megvédésére a záróvizsga-időszakban kerül sor. *A dolgozat minősítését (osztályzattal) a záróvizsga-bizottság állapítja meg.*

A jelenleg is hatályos Eljárási utasítás 2. szerint⁶ a diplomadolgozatot két bíráló véleményezi és osztályozza: a dolgozat témavezetője és egy külső bíráló. *A Bizottság a belső és külső bírálatok valamint a szóbeli prezentáció alapján alakítja ki a diplomadolgozati védés jegyét.* A diplomadolgozatot két bírálónak kell elbírálnia: a dolgozat témavezetőjének, illetve egy külső szakembernek. A külső szakember független személy, aki sem a jelölttel, sem a témavezetővel nem állhat rokoni vagy munkahelyi függelmi viszonyban. A külső bírálót az adott szakterület kiemelkedő képviselői köréből választja ki és kéri fel a szakvezető. A külső bíráló személyére az adott téma vezetője javaslatot tehet.⁷ A diplomadolgozat bírálatára a 2. mellékletben szereplő *bírálati lap felhasználásával* kerül sor. A javasolt érdemjegy az egyes szempontokra adott értékelések súlyozott átlaga alapján kerül meghatározásra. A diplomadolgozat bíráló által javasolt érdemjegye a súlyozott átlagtól függetlenül elégtelen, ha bármelyik értékelési szempont eredménye 10%, vagy annál kevesebb.

*A diplomadolgozat érdemjegye a következő három tényező figyelembe vételével kerül kialakításra: Belső bíráló értékelése, Külső bíráló értékelése, Hallgató védésének eredménye. A dolgozat minősítését (osztályzattal) a záróvizsga-bizottság állapítja meg.*⁸

A rendelkezésemre bocsátott Pannon Egyetem Gazdaságtudományi Kar – okleveles közgazdász MBA mesterszak/Levelező Tagozat Tanterve⁹ (2010. szeptember 1.) az oklevél követelmények fejezetén belül rögzíti továbbá, hogy a diplomadolgozat érdemjegyét a záróvizsga-bizottság állapítja meg a bírálók által javasolt érdemjegyek és a szóbeli védés alapján.

A fentiek alapján látható, hogy a TVSZ a bírálók írásos véleményének figyelembe vételét írja elő a diplomadolgozat záróvizsga bizottság általi értékelése során, az Eljárási utasítás 2. hol a bíráló által javasolt érdemjegyről, hol bírálói értékelésről beszél, míg a mesterképzés Tanterve egyértelműen a bíráló javasolt érdemjegy fogalmát használja.

E körben az Egyetem rektora arról tájékoztatott, hogy a szakdolgozat védésénél a bizottság figyelembe vette a külső és belső bíráló írásos véleményét is, de szakmai szempontok alapján a bizottság a jelölt védését közepesre értékelte.

⁶ 5.1.2 A diplomadolgozat készítés menete

⁷ 5.6. A diplomadolgozat elbírálása

⁸ 5.7. Diplomadolgozat érdemjegyének kialakítása

⁹ 4.8 oklevél követelmények

A Hallgató Jogorvoslati Bizottság határozatában foglaltak szerint pedig a dolgozat értékelését a záróvizsga-bizottság a *témavezető és a bíráló írásos véleménye alapján, de attól függetlenül végezte. Álláspontom szerint sem az Eljárási utasítás 2., sem a Tanterv diplomadolgozat értékeléssel kapcsolatos megfogalmazása nem rejti magában a bírálók által javasolt érdemjegytől független értékelés lehetőségét.* A diplomadolgozat érdemjegyét a bírálók által javasolt érdemjegyek alapján kell meghozni, a javasolt érdemjegy természetesen nem köti a bizottsági tagokat, hiszen az csak javaslat, ugyanakkor attól teljesen független értékelést sem tesz lehetővé, azaz annak befolyással kell lennie, meg kell jelennie a végleges záróvizsga bizottság általi értékelés során.

Tekintettel arra, hogy a diplomadolgozat-bírálati lap tanúsága szerint mind a külső, mind a belső bíráló *ötös érdemjegyet adott a dolgozatra*, a bizottság pedig *hármás érdemjegyet* adott a védésre, ezért ebből látható, hogy a diplomadolgozat hármás minősítésére vélelmezhetően a bírálók által javasolt érdemjegyek nem voltak érdemi hatással. *Mindettől függetlenül a záróvizsga értékelésének sajátos, lezárt jellegére tekintettel, a helyzet orvoslására ombudsmani eszközökkel utólag már nincsen lehetőség.*

Az ügy fontos tanulsága álláspontom szerint, hogy a hallgató sérelmét az okozta, hogy *az intézményi szabályzatok (TVSZ, Eljárási utasítások, Tanterv) bizonyos fogalmakat nem konzekvensen, nem kellően egyértelműen, néhol pedig egymásnak ellentmondóan használnak. Így nem egyértelmű az intézményi szabályzatok alapján, hogy a diplomadolgozat értékelése kapcsán a bíráló érdemjegye vagy írásos véleménye alapján kell-e megállapítania a záróvizsga-bizottságnak a diplomadolgozat minősítését, továbbá az sem teljesen egyértelmű, hogy a bizottsági tagok milyen (számítási) módszer szerint értékelnek.*

Álláspontom szerint, az, hogy a bizottsági tagok szakmai szempontok figyelembe vételével hozzák meg döntésüket – ahogyan arról a rektor is tájékoztatott – rendkívül lényeges és alapvető követelmény, ugyanakkor önmagában, a fent kifejtett, ellenőrizhető értékelési módszer meghatározása nélkül nemcsak félreértésekre, hanem esetleges visszaélésekre is okot adhat, mivel az nem kellően konkrét, így nem kellően ellenőrizhető eljárás alapul.

Megjegyezni kívánom továbbá, hogy az értékelés kapcsán nem értek egyet a rektor azon álláspontjával, amely szerint a beadványozó sérelmeivel összefüggésbe kívánta hozni azt a tény, miszerint a jogszabályok értelmében a hallgatónak joga és lehetősége lett volna javítani a záróvizsgáját. Rá kell ugyanis mutatnom arra, hogy a *javító vizsga* biztosítása nem az esetleges jogsérelmek orvoslásának eszköze, arra az intézmény által meghatározott jogorvoslati út szolgál, a javító vizsga pusztán a hallgató által kevésbé sikeresnek ítélt vizsga javítására ad lehetőséget.

2.4 A záróvizsga jegyzőkönyv tartalma kapcsán

A beadványozó sérelmezte, hogy a záróvizsga-jegyzőkönyv nem tartalmazza a témavezető, külső bíráló nevét, az általuk javasolt érdemjegyeket és a szöveges bírálatot, így *az nem felel meg a záróvizsgája idején hatályos jogszabályi rendelkezéseknek.* A Rendelet 15/I. § (1) bekezdése szerint a záróvizsga jegyzőkönyv – hallgatónként – a záróvizsga jegyzőkönyvezését szolgáló nyomtatvány. A záróvizsga jegyzőkönyv tartalmazza a hallgató nevét, hallgatói azonosítóját, a záróvizsga időpontját, részeinek megnevezését, értékelését, a záróvizsga bizottság tagjainak nevét, aláírását, a szakdolgozat vagy diplomamunka címét, a szakdolgozat vagy diplomamunka megvédésének időpontját, a szakdolgozat vagy diplomamunka témavezetőjének és külső bírálójának nevét. A záróvizsga jegyzőkönyvet a hallgató törzslapjához kell csatolni.

A rektor e kérdés kapcsán tájékoztatott, hogy a fenti jogszabálynak megfelelően, az egyetemi gyakorlat szerint a záróvizsga jegyzőkönyv *mellékletét képezi* a diplomadolgozat témavezetőjének és külső bírálójának szöveges értékelése. A diplomadolgozat-bírálat lapokat a beadványozó csatolta, ebből kitűnik, hogy a záróvizsga jegyzőkönyv melléklete a bírálók nevét, szöveges értékelését és az általuk javasolt érdemjegyeket is tartalmazzák. A beadványozó ugyanakkor sérelmezte azt is, hogy a részére kibocsátott bírálati lapokat nem a diplomakészítés-rendjéről szóló határozatok mellékletét képező iratminta szerint állították ki.

Áttekintettem a diplomakészítés-rendjéről szóló határozatoknak a diplomadolgozat-bírálati lap elemeit tartalmazó mellékleteit, melyeknek az intézmény által kibocsátott záróvizsga-jegyzőkönyv mellékletét képező diplomadolgozat-bírálati lapok *teljes mértékben megfelelnek, mindezek alapján ebben a kérdésben nem állapítható meg a tisztességes eljárásához való joggal összefüggő visszásság.*

Intézkedéseim

A jelentésben feltárt, alapjoggal összefüggő visszásság bekövetkezésének jövőbeni megelőzése érdekében az Ajb. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem* a Pannon Egyetem rektorát, hogy

- 1) fordítson különös hangsúlyt a záróvizsgák szervezése, és lebonyolítása során a kellő körültekintésre, az egyetem belső szabályzatainak összhangjára, továbbá fontolja meg a jelentésben ismertetett szempontok alapján történő módosítások átvezetését;
- 2) tekintse át a TVSZ, valamint a Tanterv diplomadolgozat értékelésére vonatkozó hatályos rendelkezéseket, és fontolja meg azok felülvizsgálatának és átdolgozásának a kezdeményezését, annak érdekében, hogy a diplomadolgozat záróvizsga-bizottság általi értékelésének folyamata pontosabb, részletesebb, a hallgatók számára pedig világos, egyértelmű és átlátható legyen.

Budapest, 2016. október

Székely László sk.